

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ústí nad Labem rozhodl samosoudcem Mgr. Václavem Trajerem v právní věci **žalobce: M. T.**, nar. „X“, „X“, proti **žalované: Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová č. p. 25, Praha 5, v řízení o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 13.10.2014, č.j. „X“,

t a k t o :

- I.** Rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení ze dne 13.10.2014, č.j. „X“, a rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení ze dne 4.11.2013, č. „X“, **se pro nezákonnost z r u š u j í** a věc se **v r a c í** žalované k dalšímu řízení.
- II.** Žalovaná **j e p o v i n n a** uhradit žalobci náhradu nákladů řízení v částce 86,- Kč, a to do třiceti dnů ode dne právní moci tohoto rozsudku.
- III.** Žalobci **s e v r a c í** zaplacený soudní poplatek **ve výši 3 000,- Kč**. Částka 3 000,- Kč bude žalobci vrácena z účtu Krajského soudu v Ústí nad Labem do třiceti dnů od právní moci tohoto usnesení.

O d ů v o d n ě n í :

Žalobce se podanou žalobou v zákonem stanovené lhůtě u zdejšího soudu domáhal zrušení rozhodnutí žalované České správy sociálního zabezpečení ze dne 13.10.2014, č.j. „X“, o starobním důchodu, kterým byly zamítnuty námitky žalobce proti rozhodnutí žalované ze dne 4.11.2013, č. „X“, jímž byl žalobci od 14. 4. 2013 přiznán starobní důchod ve výši

13 732,-Kč měsíčně s odkazem na ust. § 29 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o důchodovém pojištění“).

Žalobce v žalobě stručně zrekapituloval průběh správního řízení. S žalobou napadeným rozhodnutím nesouhlasil žalobce z hlediska započítané dosažené doby pojištění v rámci výpočtu výše starobního důchodu, když do této doby nebyl započítán jeho pobyt ve vyšetřovací vazbě od 1.1.1976 do 15.4.1977, třebaže byl žalobce pravomocně v plném rozsahu zproštěn obžaloby, a to definitivně rozsudkem Nejvyššího soudu ČSR ze dne 20.4.1978. Za neoprávněnou vazbu byl Ministerstvem spravedlnosti ČSR odškodněn za ušlý výdělek za dobu vazby částkou 55 389,- Kčs. Žalobce zdůraznil, že se tedy jednalo o vazbu neoprávněnou. Trval na tom, že nikterak nezavinil, že byl ve vazbě. Uvedl, že mu připadá absurdní, že skutečnost, kterou nemohl ovlivnit, mu v současné době způsobila to, že mu byl vyměřen nižší důchod. Neoprávněnou vazbu nezavinil a nyní je poškozen v důsledku chyby orgánů činných v trestním řízení a socialistických soudů.

Žalovaná k výzvě soudu předložila správní spis a písemné vyjádření k žalobě, v němž navrhla, aby soud žalobu pro nedůvodnost zamítl. K věci uvedla, že ze spisového materiálu, který měla při rozhodování k dispozici, vyplývá, že žalobce byl ve vazbě od 19.3.1975 do 29.9.1977. Období od 19.3.1975 do 31.12.1975 je z hlediska důchodového pojištění pokryto zaměstnáním u Elektráren Socialistického svazu mládeže Tušimice a v době od 15.4.1977 do 29.9.1977 vykonával žalobce výdělečnou činnost v Nápravně výchovném ústavu Praha. Tyto doby žalovaná zhodnotila jako dobu pojištění. Dle žalované však dobu od 1.1.1976 do 14.4.1977 nebylo možné s ohledem na ustanovení § 66 odst. 7 vyhlášky Federálního ministerstva práce a sociálních věcí č. 128/1975 Sb., kterou se provádí zákon o sociálním zabezpečení (dále jen „vyhláška č. 128/1975 Sb.“), zhodnotit jako dobu pojištění, a to i přesto, že žalobce byl ve vazbě neoprávněně. Zdůraznila, že trvá na tom, že v daném případě bylo rozhodováno v souladu s platnými právními předpisy.

O žalobě soud rozhodl v souladu s ust. § 51 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), bez jednání, neboť žalobce s tímto postupem výslovně souhlasil a žalovaná se po řádném poučení, že může vyslovit nesouhlas s rozhodnutím věci bez jednání a že nevyjádření se v určené lhůtě je považováno za souhlas, k nařízení jednání nevyjádřila.

Napadené rozhodnutí soud přezkoumal v řízení podle části třetí prvního dílu hlavy druhé s. ř. s., která vychází z dispoziční zásady vyjádřené v ustanoveních § 71 odst. 1 písm. c), písm. d), odst. 2 věty druhé a třetí a § 75 odst. 2 věty první s. ř. s. Z této zásady vyplývá, že soud přezkouvává zákonnost rozhodnutí správního orgánu, a to pouze v rozsahu, který žalobce uplatnil v žalobě nebo během dvouměsíční lhůty po oznámení napadeného rozhodnutí dle § 72 odst. 1 věty první s. ř. s. Povinností žalobce je proto tvrdit, že správní rozhodnutí nebo jeho část odporuje konkrétnímu zákonnému ustanovení a toto tvrzení zdůvodnit. Nad rámec žalobních námitek musí soud z úřední povinnosti podle § 76 odst. 2 s. ř. s. přihlídnout toliko k takovým vadám napadeného rozhodnutí, k nimž je nutno přihlížet bez návrhu nebo které vyvolávají jeho nicotnost. Takové nedostatky však v projednávané věci nebyly zjištěny.

Po přezkoumání skutkového a právního stavu dospěl soud k závěru, že žaloba byla podána důvodně.

V dané věci mezi žalobcem a žalovanou nebylo žádného sporu ohledně skutkových okolností předmětného případu, kterým ostatně plně koresponduje obsah správního spisu. Soud tak vycházel ze skutečnosti, že žalobce byl ve vyšetřovací vazbě od 19.3.1975 do 29.9.1977 v souvislosti s obviněním a obžalobou ze spáchání trestné činnosti, následně byl pravomocně zproštěn obžaloby, a to definitivně rozsudkem Nejvyššího soudu ČSR ze dne 20.4.1978, a posléze byl odškodněn Ministerstvem spravedlnosti ČSR, kdy mu bylo poskytnuto odškodné za pobyt ve vazbě v celkové výši 55 389,- Kčs. Dále soud vzal za prokázané, že žalovaná při výpočtu výše žalobcova starobního důchodu mu započítala dobu pojištění za celý rok 1975, tj. i za část pobytu žalobce ve vyšetřovací vazbě v době od 19.3.1975 do 31.12.1975, a to na základě evidenčního listu důchodového pojištění, a období od 15.4.1977 do 29.9.1977, kdy žalobce byl v Nápravně výchovném ústavu Praha pracovně zařazen. Zbývající část doby, kdy žalobce byl ve vyšetřovací vazbě, tj. období od 1. 1. 1976 do 14.4.1977, žalovaná nezapočítala jako dobu pojištění při výpočtu výše žalobcova starobního důchodu s odůvodněním, že žalobce po celou tuto dobu svého pobytu ve vazbě nebyl pracovně zařazen, a proto ve smyslu ust. § 66 odst. 7 vyhlášky č. 128/1975 Sb. nebyl důchodově zabezpečen resp. důchodově pojištěn. Skutečnost, že žalobce nebyl pracovně zařazen po tuto dobu svého pobytu ve vyšetřovací vazbě, nebyla rozporována ani samotným žalobcem. Mezi žalobcem a žalovanou tak panuje neshoda „pouze“ o započítání období od 1.1.1976 do 14.4.1977 do doby žalobcova důchodového pojištění.

Již výše bylo zmíněno, že mezi účastníky není sporné, že žalobce byl finančně jednorázově odškodněn Ministerstvem spravedlnosti ČSR v roce 1980, kdy mu bylo poskytnuto odškodné za pobyt ve vazbě v období od 19.3.1975 do 31.12.1975 v celkové výši 55 389,-Kčs. Uvedené odškodné představovalo náhradu za ušlý výdělek. Při výpočtu náhrady za ušlý výdělek ministerstvo vycházelo z údajů posledního zaměstnavatele žalobce ohledně výše průměrného čistého měsíčního příjmu, kterého žalobce dosahoval v posledním roce před vzetím do vazby a který činil 1 824,-Kčs. Z právě uvedeného je zřejmé, že poskytnuté odškodné se vůbec nezabývalo důchodovým pojištěním žalobce po dobu jeho neoprávněného pobytu ve vyšetřovací vazbě, když poskytnuté odškodné v sobě nezahrnovalo i část plateb na důchodové pojištění. Nelze tedy dovozovat, že žalobce byl na základě odškodnění Ministerstvem spravedlnosti ČSR důchodově pojištěn v období od 19.3.1975 do 31.12.1975, kdy neoprávněně pobýval ve vyšetřovací vazbě (k tomu obdobně např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 12. 2012, č. j. 6 Ads 112/2012 – 52, který je publikován ve Sbírce NSS pod č. 2866/2013 a také na www.nssoud.cz).

Nezapočítání období od 1.1.1976 do 14.4.1977 jako doby pojištění při výpočtu výše žalobcova starobního důchodu ovšem má jednoznačně vliv na konečnou výši žalobcova starobního důchodu, když ovlivňuje výpočet procentní výměry starobního důchodu. Je třeba totiž brát v potaz to, že starobní důchod se ve smyslu ust. § 4 odst. 2 zákona o důchodovém pojištění skládá jednak ze základní výměry, která je pro všechny poživatele starobních důchodů ve shodném období stejná – pro rok 2013 činila 2 330,-Kč, a jednak z procentní výměry, která je u každého poživatele starobního důchodu individuální, neboť dle ust. § 33 odst. 2 zákona o důchodovém pojištění je stanovena procentní sazbou 1,5% z výpočtového základu podle doby pojištění získané do vzniku nároku na starobní důchod, kdy dosažená doba pojištění je ve smyslu ust. § 34 odst. 1 téhož zákona počítána za každý celý rok pojištění. Z právě uvedeného plyne, že nezapočítání období od 1.1.1976 do 14.4.1977 do doby

důchodového pojištění představuje 1 rok doby důchodového pojištění s ohledem na údaje uvedené v evidenčních listech důchodového pojištění žalobce. Za rok 1976 je totiž nutno počítat 366 dnů (šlo o rok přestupný) a v případě roku 1977 se jednalo jen o 104 dnů. K uvedeným 470 dnům je nutno přičíst 25 dnů, jež dle osobního listu důchodového pojištění žalobce převyšovaly 44 celých roků dosažené doby důchodového pojištění. Těchto 495 dnů je nutno ve smyslu § 34 odst. 7 zákona o důchodovém pojištění vydělit 365 (pro účely tohoto zákona se rokem rozumí 365 kalendářních dnů). Výsledek je 1 celý rok a 130 dnů.

V daném případě žalovaná vycházela z toho, že při nezapočítání období od 1.1.1976 do 14.4.1977 do doby důchodového pojištění žalobce ke dni vzniku nároku na starobní důchod, tj. ke dni 14.4.2013, získal 44 celých let doby důchodového pojištění, takže jeho výše procentní výměry do vzniku nároku činí 66 % výpočtového základu měsíčně (44 let x 1,5%). Pokud by se období od 1.1.1976 do 14.4.1977, představující z hlediska ust. § 34 odst. 1 téhož zákona 1 další celý rok důchodového pojištění do dosažené doby důchodového pojištění, započítalo, žalobce by získal 45 let doby důchodového pojištění do vzniku nároku, takže jeho výše procentní výměry by činila 67,5 % výpočtového základu měsíčně (45 let x 1,5%).

Jelikož nezapočítání období od 1.1.1976 do 14.4.1977, kdy žalobce neoprávněně pobýval ve vazbě, jako doby pojištění při výpočtu výše žalobcova starobního důchodu má vliv na konečnou výši žalobcova starobního důchodu, nejedná se o otázku marginální a podružnou, nýbrž otázku klíčovou mající vliv na zákonnost žalobou napadeného rozhodnutí a jemu předcházejícího rozhodnutí žalované ze dne 4.11.2013.

V předmětné věci tak soud posuzoval, zda bylo v souladu se zákonem, aby období od 1.1.1976 do 14.4.1977, kdy žalobce neoprávněně pobýval ve vazbě, nebylo žalovanou započítáno do žalobcem dosažené doby důchodového pojištění.

Nezapočítání období od 1.1.1976 do 14.4.1977 do žalobcem dosažené doby důchodového pojištění žalovaná opřela o ust. § 66 odst. 1 a odst. 7 vyhlášky č. 128/1975 Sb. V ust. § 66 odst. 1 citované vyhlášky je zakotveno, že vzniká důchodové zabezpečení odsouzeného, který je v době výkonu trestu odnětí svobody zařazen k pravidelnému výkonu prací v rozsahu obvyklém u pracovníků v pracovním poměru, dnem zařazení na tyto práce; přitom nerozhoduje, zda odsouzený pracuje v nápravně výchovném ústavu nebo mimo tento ústav. Důchodové zabezpečení zaniká dnem, kdy odsouzený byl z výkonu těchto prací odvolán. Důchodové zabezpečení se nevztahuje na odsouzené, kteří vykonávají jen příležitostné práce, jejichž výkon nezakládá nemocenské pojištění. Podle ust. § 66 odst. 7 téže vyhlášky pak platí, že stejně jsou důchodově zabezpečeni též obvinění ve vazbě, pokud jsou zařazení do práce za shodných podmínek jako odsouzení.

Ust. § 66 odst. 1 a odst. 7 vyhlášky č. 128/1975 Sb. nemůže být aplikováno na projednávanou věc, neboť žalobce byl ve vazbě neoprávněně a skutečnost, že v té době nebyl zařazen k pravidelnému výkonu prací, mu nelze přičítat k tíži. Ostatně pracovní zařazení osoby ve vazbě může být mnohdy velmi komplikované.

Z předestřené dikce ust. § 66 odst. 1 a odst. 7 vyhlášky č. 128/1975 Sb. je zřejmé, že nepamatuje na situace, kdy odsouzení ve výkonu trestu odnětí svobody popř. obvinění ve vazbě jsou následně pravomocně soudem zproštěni, takže na jejich pobyt ve výkonu trestu či ve vazbě je nutno nahlížet jako na neoprávněný. Tomu ostatně koresponduje skutečnost, že při neoprávněném pobytu ve výkonu trestu či ve vazbě vzniká nárok na poskytnutí odškodného ze strany Ministerstva spravedlnosti, což byl i případ žalobce. U žalobce přitom nedošlo

k pravomocnému odsouzení, a proto nemohl být následně soudně rehabilitován ve smyslu zákona č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci, ve znění pozdějších předpisů. Mezeru v zákoně je přitom nutné vyložit ústavně konformním výkladem, když nelze připustit mezeru v právu.

Za daného skutkového stavu soud považuje za nepřijatelné a v rozporu s dobrými mravy a čl. 30 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, aby z neoprávněného omezení osobní svobody žalobce, vzniklo další bezpráví v podobě doživotního snížení procentní výše žalobcova starobního důchodu v důsledku nezapočítání doby jeho neoprávněného pobytu ve vazbě do dosažené doby důchodového pojištění. Soud má za to, že dobu neoprávněného omezení osobní svobody, v souvislosti s níž nebylo uhrazeno, a to ani zpětně, důchodové pojištění v zákonem stanovené výši, je třeba žalovanou posuzovat jako vyloučenou dobu ve smyslu ust. § 16 odst. 4 zákona o důchodovém pojištění, tj. jako dobu trvání důchodového pojištění bez výdělku. Doba neoprávněné vazby má podle názoru soudu srovnatelný charakter jako doba dočasné pracovní neschopnosti [§ 16 odst. 4 písm. a) zákona o důchodovém pojištění], která stejně jako neoprávněná vazba brání pojištěnci ve výkonu zaměstnání z důvodů, které jsou zcela nezávislé na jeho vůli. Žalovaná však dobu neoprávněného omezení osobní svobody žalobce žalobou napadeným rozhodnutím ani jemu předcházejícím prvoinstančním rozhodnutím ze dne 4.11.2013 do dosažené doby důchodového pojištění nezapočetla s odůvodněním, že jí pro to chybí zákonný podklad. Podle názoru soudu však takový argument nemůže obstát, neboť způsobuje zásah do základního práva žalobce garantovaného čl. 30 odst. 1 Listiny základních práv a svobod a postihuje žalobce za pochybení, kterého se v minulosti dopustila státní moc, když jej neoprávněně vzala do vazby a držela jej tam po dobu od 19.3.1975 do 29.9.1977.

V návaznosti na právě uvedené skutečnosti soud uvádí, že v daném případě nelze přehlédnout, že žalobce před neoprávněným vzetím do vazby byl řádně zaměstnán u zaměstnavatele Elektrárny Socialistického svazu mládeže n.p. Tušimice a z tohoto pracovního poměru byl důchodově zabezpečen resp. důchodově pojištěn. K ukončení pracovního poměru došlo dle evidenčního listu o době zaměstnání založeného ve správním spise až za trvání neoprávněné vazby žalobce ke dni 31.12.1975, takže v daném případě je evidentní, že neoprávněnou vazbou bylo žalobci znemožněno pokračovat v řádném pracovním poměru, který by byl nadále považován za dobu zaměstnání ve smyslu ust. § 10 zákona č. 121/1975 Sb., o sociálním zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů, a na základě něhož by žalobce byl stále důchodově zabezpečen resp. důchodově pojištěn.

Vyhodnocení žalobcova neoprávněného pobytu ve vazbě v období od 1.1.1976 do 14.4.1977 jako doby vyloučené v případě žalobce znamená, že ten by získal 45 let doby důchodového pojištění, takže jeho výše procentní výměry do vzniku nároku by činila 67,5 % výpočtového základu měsíčně (45 let x 1,5%), namísto jen 66 %, přičemž při stanovení vlastní výše jeho starobního důchodu by se počet dnů vyloučených dob měl odečítat od celkového počtu dnů, na který se rozpočítává průměr výdělků. Z právě uvedeného plyne, že nezapočítáním období od 1.1.1976 do 14.4.1977 při výpočtu výše žalobcova starobního důchodu je žalobce zjevně poškozen na svých právech, a to na spravedlivé stanovení výše jeho starobního důchodu.

S ohledem na všechny výše učiněné závěry soud vyhodnotil žalobou napadené rozhodnutí i jemu předcházející prvoinstanční rozhodnutí ze dne 4.11.2013 jako nezákonná, a proto je ve výroku rozsudku ad I. zrušil pro nezákonnost s odkazem na ust. § 78 odst. 1, odst. 3 s. ř. s. a současně podle ust. § 78 odst. 4 s. ř. s. rozhodl o vrácení věci žalované

k dalšímu řízení. V dalším řízení pak bude žalovaná podle ust. § 78 odst. 5 s.ř.s. vázána právními názory, které soud vyslovil v tomto zrušujícím rozsudku.

Žalobce měl v projednávané věci plný úspěch, a proto soud podle § 60 odst. 1 věty první s.ř.s. uložil ve výroku ad II. rozsudku žalované povinnost zaplatit mu do třiceti dnů od právní moci rozsudku náhradu nákladů řízení o žalobě ve výši 86,- Kč, což odpovídá částce vynaložené žalobcem na poštovné. Jiné náklady řízení pak z obsahu spisu nevyplynou.

Dle ustanovení § 11 odst. 1 písm. b) zák. č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, se od soudního poplatku osvobozují mimo jiné řízení ve věcech důchodového pojištění. V daném případě tedy uhradil soudní poplatek ten, kdo k tomu nebyl povinen.

Z těchto důvodů zdejší krajský soud v řízení o žalobě rozhodl ve smyslu ustanovení § 10 odst. 1 věta první zák. č. 549/1991 Sb. o vrácení zaplaceného soudního poplatku ve výši 3 000,-Kč žalobci, k čemuž dojde prostřednictvím účtu soudu v obvyklé lhůtě.

Poučení: Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejblíže následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s.ř.s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

V Ústí nad Labem dne 7. května 2015

Mgr. Václav Trajer v.r.
samosoudce

Za správnost vyhotovení:
Iva Tovarová